

DET TALTE ORD GÆLDER

Taleseddel til FOU samrådsspørgsmål I vedrørende overdragelse af tilbageholdt tirsdag den 4. december 2012

Taleseddel

Spørgsmål I er stillet af Nikolaj Villumsen (EL).

FOU samrådsspørgsmål I

Ministeren bedes redegøre for, hvorfor han har accepteret påbegyndelsen af udleveringen af en afghansk fange til det fængsel i Lashkar Gar, som ministeren tidligere har suspenderet udleveringen til pga. rapporter om mishandling af indsatte, og hvordan denne beslutning er forenelig med torturkonventionen.

Yderligere bedes ministeren garantere, at denne og kommende udleveringer af fanger til de afghanske myndigheder ikke vil føre til mishandling og tortur.

Besvarelse af samrådsspørgsmål I

- Samrådsspørgsmål I indeholder to del-spørgsmål: Et spørgsmål vedrørende påbegyndelsen af overdragelse af tilbageholdte til afghanske myndigheder. Et andet spørgsmål vedrørende foreneligheden med torturkonventionen. Endelig beder spørgeren mig om - som tredje element i spørgsmålet - at *"garantere, at denne og kommende udleveringer af fanger til de afghanske myndigheder ikke vil føre til mishandling og tortur"*.
- Spørgsmålene hænger sammen. Ikke desto mindre tror jeg, at det af hensyn til forståelsen vil være formålstjenligt at besvare dem et ad gangen. Afslutningsvis vil jeg forsøge at forholde mig til den af spørgeren ønskede garanti.

DET TALTE ORD GÆLDER

- Lad mig dog før jeg går i gang med besvarelsen – ridse fakta op. Der er pt. to personer i NDS-faciliteten i Lashkar Gah, der er blevet overdraget af danske styrker og én person i provinsfængslet i Lashkar Gah, der oprindeligt blev overdraget af danske styrker. Der er således pt. 3 personer i afghansk varetægt, som oprindeligt er tilbageholdt af danske styrker.

Besvarelse af første del af spørgsmålet

- Nu til det første spørgsmål, nemlig hvorfor jeg – og jeg citerer - *“har accepteret påbegyndelsen af udleveringen af en afghansk fange til det fængsel i Lashkar Gar, som ministeren tidligere har suspenderet udleveringen til pga. rapporter om mishandling af indsatte.”* Citat slut.
- Centralt i besvarelsen af spørgsmålet står beslutningen om at ophæve den midlertidige danske suspension af overdragelse af tilbageholdte til National Directorate of Security (NDS) faciliteten i Lashkar Gah, der blev indført i april i år. Det er nemlig den ophævelse, som var baggrund for overdragelsen til de afghanske myndigheder af den tilbageholdte afghaner. Ophævelsen og overdragelsen orienterede jeg Forsvarsudvalget om ved mit brev af 25. oktober 2012.

DET TALTE ORD GÆLDER

- Derfor vil jeg først beskrive baggrunden for den oprindelige, midlertidige suspension. Den oplyste jeg Forsvarsudvalget om på det åbne samråd den 15. maj 2012 i forbindelse med min besvarelse af samrådsspørgsmål M og N.
- Som jeg oplyste i maj 2012, besluttede Forsvarskommandoen i april 2012 – som en forsigtighedsforanstaltning - midlertidigt at suspendere eventuelle overdragelser til NDS faciliteten i Lashkar Gah.
- Beslutningen blev truffet på grundlag af oplysninger modtaget fra en nær samarbejdspartner, nemlig Storbritannien, der havde modtaget troværdige påstande om overgreb i NDS-faciliteten i Lashkar Gah. På den baggrund havde Storbritannien derfor besluttet midlertidigt at suspendere yderligere overdragelser til faciliteten.
- Den danske beslutning om den midlertidige suspension blev således ikke truffet på grundlag af påstande om overgreb modtaget af danske styrker. Beslutningen blev alene truffet på baggrund af de fra Storbritannien modtagne oplysninger.
- Der var i den forbindelse heller ikke tale om en beslutning truffet på baggrund af overgreb eller mistanke om overgreb begået mod overdragne personer, der oprindeligt har været tilbageholdt af danske styrker.

DET TALTE ORD GÆLDER

- Lad mig i den forbindelse nævne, at der indtil overdragelsen den 20. oktober 2012 ikke har siddet personer overdraget af danske styrker i NDS-faciliteten siden efteråret 2011. Den senest overdragne blev således i efteråret 2011 dømt og overført til afsoningsfængslet i Lashkar Gah, hvor han fortsat afsoner sin straf.
- I opfølgning af beslutningen om suspension tilbage i april i år undersøgte UK efterfølgende de modtagne påstande om mishandling. Dette førte til, at der blev gennemført en række tiltag i forhold til faciliteten og facilitetens personale. En række forhold blev påtalt og efterfølgende ændret. Eksempelvis blev 2 personer blandt personalet fjernet, og der blev installeret videoovervågning i afhøringslokalerne, samt i fællesområderne.
- Som det fremgår af mit brev til Forsvarsudvalget af 25. oktober 2012 oplyste Storbritannien den 16. oktober, at man havde truffet beslutning om at ophæve den midlertidige suspension af overdragelser til NDS-faciliteten i Lashkar Gah. Endvidere oplyste UK, at man derfor ville genoptage overdragelser af tilbageholdte dertil.
- Som det ligeledes fremgår af mit brev af 25. oktober til udvalget oplyste forsvarschefen herefter, at Forsvarskommandoen *"havde ophævet suspensionen af overdragelser til afghanske myndigheder"*. Forsvarskommandoens beslutning var truffet på baggrund af, at den danske beslutning om suspension var truffet i forlængelse af briternes

DET TALTE ORD GÆLDER

beslutning. Forsvarskommandoen havde derfor vurderet, at der samlet set nu ikke længere var behov for at opretholde suspensionen.

- Forsvarschefen orienterede samtidig om, at den afghaner, som blev tilbageholdt den 20. oktober, var blevet overdraget til de afghanske myndigheder.
- Det er herefter forventningen, at afghanske myndigheder, som tidligere tilkendegivet, nu vil påbegynde en retsforfølgning af den pågældende. Der som bekendt tale om en person, som er mistænkt for ikke blot at udlægge - men også at konstruere - vejsidebomber. Vejsidebomber har været og er fortsat skyld i mange dræbte og sårede ISAF-soldater, herunder også danske styrker.
- Jeg kan i tillæg hertil nævne, at det i Forsvarskommandoens vurdering indgik, at danske styrker i starten af oktober 2012 gennemførte et inspektionsbesøg i NDS-faciliteten, hvor man konstaterede de ovennævnte ændringer.
- Den danske styrke vil føre yderligere skærpet tilsyn med den pågældende person, så længe den pågældende befinder sig i NDS-faciliteten. Det samme gælder den person, som danske styrker den 22. november overdrog til afghanske myndigheder med henblik på retsforfølgning. Sidstnævnte er ligeledes mistænkt for at konstruere

DET TALTE ORD GÆLDER

vejsidebomber. Jeg underrettede Forsvarsudvalget herom ved mit brev af 23. november.

- Dette afslutter min besvarelse af første del af spørgsmålet.

Besvarelse af anden del af spørgsmålet

- Nu til besvarelse af den anden del af spørgsmålet, nemlig hvorledes overdragelsen den 20. oktober er – og jeg citerer – *“forenelig med Torturkonventionen.”* Citat slut.
- Der er tale om et juridisk spørgsmål, som fordrer et juridisk svar, nemlig om overdragelsen til de afghanske myndigheder har været i overensstemmelse med vores internationale forpligtelser.
- Indledningsvist kan jeg oplyse, at en overdragelse, der ikke har været i overensstemmelse med en stats internationale forpligtelser, efter omstændighederne vil kunne karakteriseres som et brud på folkeretten.
- Folkeretsbruddet ville i så fald bestå i en overtrædelse af non-refoulementsforbuddet. Det er sådan, at ingen deltagende stat må udvise, tilbagelevere (“refoulere”) eller udlevere en person til en anden stat, hvor der er vægtige grunde til at antage, at han vil være i fare for at blive underkastet tortur.

DET TALTE ORD GÆLDER

- Non-refoulementsforbuddet fremgår af FN's torturkonventions artikel 3. Artikel 3 er udtryk for folkeretlig sædvaneret. At det er udtryk for folkeretlig sædvaneret betyder – som jeg tidligere har nævnt her i udvalget – at forbuddet gælder uanset, om en stat har tilsluttet sig og ratificeret FN's torturkonvention.
- "Refoulement-forbuddet" indebærer en forpligtelse til konkret - og i hvert enkelt tilfælde - at vurdere risikoen for tortur ved en overdragelse. Det skal være en konkret og individuel vurdering, hvori alle relevante oplysninger selvsagt skal indgå.
- Den konkrete og individuelle vurdering bliver fra dansk side taget alvorligt. Af samme grund har det siden efteråret 2011 [som en midlertidig foranstaltning indført i forbindelse med offentliggørelsen af FN/UNAMA-rapporten i oktober 2011] været forsvarschefen selv, der træffer beslutning om overdragelse.
- Er der vægtige grunde til at antage, at den tilbageholdte vil være i fare for at blive underkastet tortur i tilfælde af overdragelse, vil den pågældende ikke blive overdraget. Det siger sig selv. Fordi en overdragelse i så fald ville stride imod Danmarks folkeretlige forpligtelser.

DET TALTE ORD GÆLDER

- Den omstændighed, at den midlertidige suspension er ophævet, betyder derfor i praksis alene, at vi fra dansk side ikke på forhånd er afskåret fra muligheden for at kunne overdrage en tilbageholdt til de afghanske myndigheder.
- Det betyder, at hvis behovet for overdragelse måtte opstå, vil det være den individuelle og konkrete vurdering foretaget af forsvarschefen, som er afgørende for beslutningen om og iværksættelsen af overdragelsen.
- Den tilbageholdte af 15. august 2012 ville man gerne have overdraget til de afghanske myndigheder med henblik på retsforfølgning for konstruktion og udlægning af vejsidebomber. Det var på den baggrund, at forsvarschefen traf beslutning om overdragelse. Da det samlet set blev vurderet ikke længere at være nødvendigt fortsat at opretholde suspensionen, blev den af forsvarschefen truffene afgørelse om overdragelse iværksat.
- På den baggrund er det min opfattelse, at Danmark ved den pågældende overdragelse ikke har gjort sig skyldig i et brud på Torturkonventionen.
- Jeg synes der er grund til at understrege den vigtighed, som jeg og regeringen tillægger overholdelsen af internationale forpligtelser. Det

DET TALTE ORD GÆLDER

gælder selvsagt også på menneskerettighedsområdet, herunder de internationale forpligtelser, som vi er bundet af på "torturområdet".

- Det afslutter min besvarelse af det andet spørgsmål.

Tredje del af spørgsmålet – den ønskede garanti

- Det bringer mig til den afsluttende del af min besvarelse af samrådsspørgsmålet, nemlig den af spørgeren ønskede garanti.
- Spørgeren ønsker en garanti for, *"at denne og kommende udleveringer af fanger til de afghanske myndigheder ikke vil føre til mishandling og tortur"*.
- Det er jo sådan, at ingen kan give en 100%'s garanti for, at en overdraget person ikke vil blive udsat for overgreb. Det er heller ikke det, der forlanges i Torturkonventionen. Så meget desto vigtigere er den individuelle og konkrete vurdering af, om der er vægtige grunde til at antage, at en person vil være i fare for at blive underkastet tortur, der foretages inden en beslutning om overdragelse iværksættes.
- At det er forsvarschefen selv, som tager stilling til spørgsmålet om overdragelse, er udtryk for den vægt, der fra dansk side tillægges

DET TALTE ORD GÆLDER

spørgsmålet om overdragelse af tilbageholdte og overholdelse af internationale forpligtelser også på menneskerettighedsområdet.

- Den danske aftale med Afghanistan om overdragelse og tilsyn, samt de gennemførte tilsyn er med til at give de afghanske myndigheder et indtryk af, hvor stor vægt, der lægges på human behandling af tilbageholdte og på at sikre, at konkrete personer, der er overdraget af danske styrker nyder "et ekstra lag" af beskyttelse. Aftalen er også med til at sikre, at organisationer som ICRC og AIHRC har adgang til at føre tilsyn med personer overdraget af danske styrker.
- Der har, som jeg også orienterede om ved brev af 23. november 2012, været gennemført 3 uvarslede tilsyn med den pågældende, der blev overdraget den 20. oktober 2012. De gennemførte tilsyn har ikke givet anledning til bemærkninger.
- Det afslutter for så vidt min besvarelse af samrådsspørgsmålet.
- Jeg vil gerne benytte samrådet til i opfølgning af mit brev af 23. november 2012 at komme med opfølgende oplysninger om NDS-faciliteten i Lashkar Gah.
- Det vil jeg gerne gøre, fordi Forsvarsministeriet kort efter og uafhængigt af overdragelsen - fra en troværdig kilde - modtog

DET TALTE ORD GÆLDER

informationer, der gav anledning til bekymring i forhold til NDS-faciliteten i Lashkar Gah.

- Efterfølgende har den britiske forsvarsminister truffet beslutning om igen at suspendere overdragelsen af tilbageholdte, herunder til NDS-faciliteten i Lashkar Gah. Denne beslutning truffet den 27. november er meddelt retten i den sag, som en afghansk mand, har anlagt mod den britiske regering. Det fremgår af meddelelsen til retten, at Storbritannien vurderer, at der er en reel risiko for, at såfremt Storbritannien overdrage tilbageholdte til NDS-faciliteten, er der en reel risiko for, at de pågældende kan blive udsat for alvorlige overgreb.
- I meddelelsen til retten konkretiseres det ikke nærmere, hvad man fra britisk side bygger sin vurdering på.
- Forsvarsministeriet og forsvaret er i gang med at undersøge de modtagne oplysninger nærmere.
- Mens oplysningerne bliver undersøgt, har forsvaret – ud fra en forsigtighedsbetragtning – midlertidigt de facto suspenderet overdragelser til NDS i Lashkar Gah – de facto i og med, at forsvarschefen ikke vil træffe beslutning om nye overdragelse før oplysningerne er undersøgt.

DET TALTE ORD GÆLDER

- Nu har de danske styrker ikke mig bekendt ikke p.t. tilbageholdte personer, så der er på den måde tale om en hypotetisk situation.
- Ligeledes har forsvaret yderligere skærpet tilsynsfrekvensen med de to tilbageholdte, der sidder i NDS-faciliteten. Man har også - ud fra en forsigtighedsbetragtning - besluttet at fastholde den skærpede tilsynsfrekvens med den ene person, der sidder i afsoningsfængslet i Lashkar Gah. Tilsynsregimet er på den vis et meget vigtigt instrument i håndteringen af de nye oplysninger her og nu.
- I tillæg hertil vil jeg nævne, at der efter modtagelsen af informationerne, den 28. november 2012 har været gennemført et uvarslet tilsyn med den senest overdragne til NDS-faciliteten. Tilsynet ikke gav anledning til bemærkninger.
- I forhold til den fremadrettede håndtering af tilbageholdte i Afghanistan er forsvaret og forsvarsministeriet ved at afdække alternativer til at overdrage til NDS-faciliteten i Lashkar Gah, hvis karakteren af de nye oplysninger viser sig at nødvendiggøre en generel suspension af overdragelser til denne facilitet.
- Som lovet i mit brev af 23. november 2012 til Forsvarsudvalget, vil jeg orientere Folketinget, når disse nye oplysninger er bedre belyst.
- Det afslutter min besvarelse af samrådsspørgsmålet.